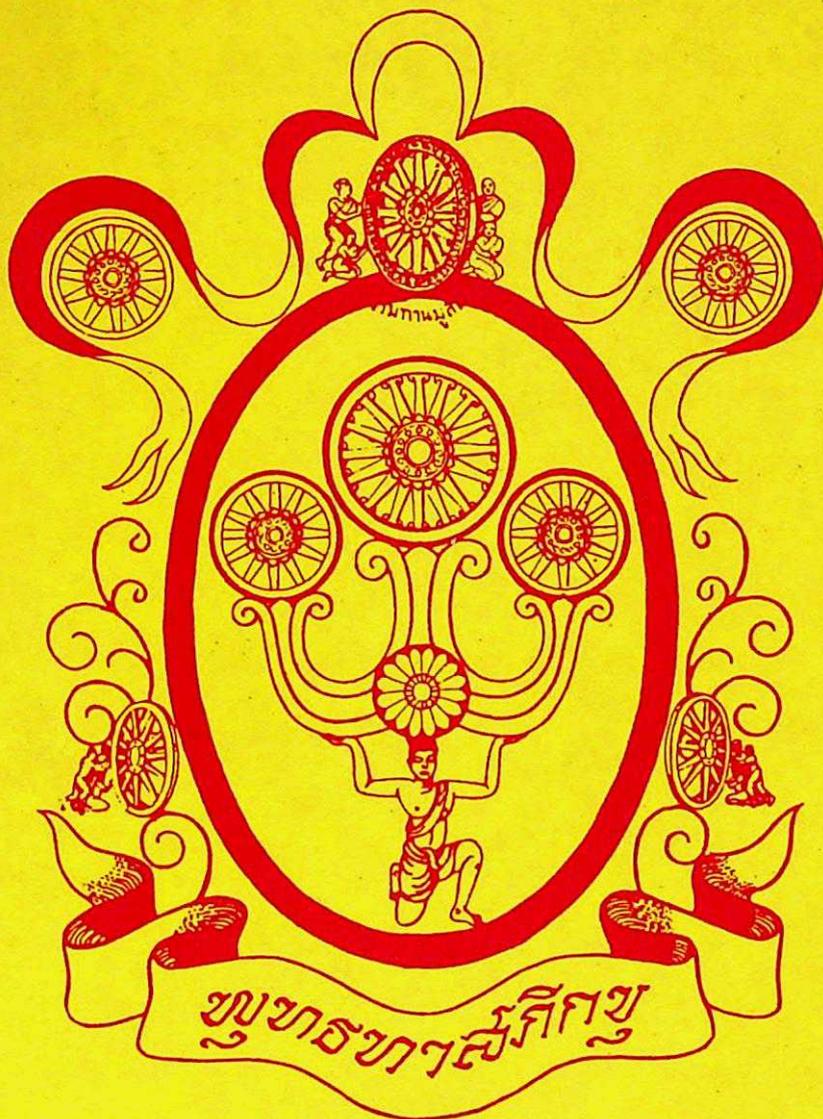

สมเด็จพระบรมพิตรพระราชสมภาร
ผู้เป็นเอกอัครศาสนูปถัมภก แห่งประเทศไทย

[ขุดหมุนล้อ อันดับ ๘๗]

อุทิศนา

จักรธรรมะมาลัย	จะหมุนทั่วทั้งธาษตรี
แผ่ธรรมะรังษี	ตามพระพุทธรองประสงค ๖
มันหมายจะเสริมศาสน	สถาปนโลกให้อยูยง
ปลอดภัยพินาศ, คง	เป็นโลกศุขสถาพร ๖
หากแล้งพระธรรมญาณ	อันธพาลกลีบร
จะครองโลกเป็นอากร	ให้เลวลู่สู่เดรัจฉาน ๖
จะทุกขทนทั้งคืนวัน	พิฆาตกันบมีประมาณ
ด้วยเหตุอหังการ	เข้าครองโลกวิโยคธรรม ๖
บรรษัทพระพุทธรองค	จึงประสงคประกอบกรรม
ตามแนวพระธรรมนำ	ให้โลกผองผ่องพันภัย ๖
เผยแผ่พระธรรมทาน	ให้ไพศาลพิชิตชัย
แปดหมื่นสี่พันนัย	อุทิศทั่วทั้งธาษตรี ๖

พ.ท.

๒๕๒๓

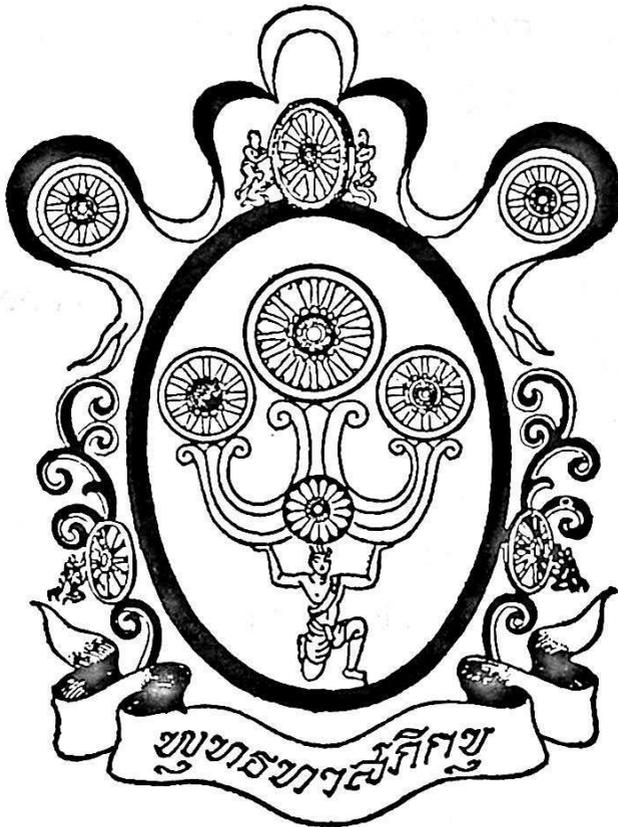

พิมพ์ที่ : *มิตรนราการพิมพ์*

259/142 ซอยปรีดี พนมยงค์ 15 ถนนสุขุมวิท 71 พระโขนงเหนือ วัฒนา กรุงเทพฯ 10110
โทร. 0-2392-0146 โทรสาร: 0-2381-0238

สมเด็จพระบรมพิตรพระราชสมภาร
ผู้เป็นเอกอัครศาสนูปถัมภก แห่งประเทศไทย

[ชุดหมอนล้อ อันดับ ๘๗]

๕ ธันวาคม ๒๕๔๙

พิมพ์ครั้งที่ ๒ : ๑๐,๐๐๐ เล่ม

ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

มีชีวิต มีให้ดี ต้องมีชาติ
ชาติวิลาส นั้นต้องมี ศรีศาสนา
สองนั้นจะดี ต้องมี ธรรม-ราชา
เป็นหัวหน้า และตัวอย่าง ทุกอย่างไป.

ประเทศชาติ เหมือนร่างกาย ให้คิดดู
ไม่มีกาย ใจจะอยู่ อย่างไรได้
ศาสนานั้น เหมือนใจ ฝ่ายนามกาย
ไม่มีใจ ก็เหมือนตาย ซากกายนอน.

มหากษัตริย์ เหมือนสติ และปัญญา
ที่ปัญญา กายและใจ ให้เป็นสมร
ร่วมกันไป คล้ายกับงาน สหกรณ์
ไม่ม้วยมรณ ไทยเจริญ เกินเปรียบเอย ฯ

คำปรารภ

การวัดค่าในขั้นต้นหรือชุดแรกนั้นคือ การวัดครั้งที่ 1 นั้นเอง
เพราะ ถ้าโดยปรกติแล้วการวัดค่าหนึ่งครั้งหรือ 2 ครั้ง วัดต่อ
ประมาณ 1 ชั่วโมง ส่วนแต่ถ้าใช้การวัด และมีความผิดพลาด อาจจะต่าง
กันหลาย คนหลายคน.

ดังนั้น เป็น วิธีวัดค่า ของวิธีที่ 1 แต่เราสนใจ
กับผลของวิธีที่ 2 ที่วัดค่า ส่วนวิธีที่ 2 นั้นเอง. วิธีที่ 2 นั้น
วิธีวัดค่าที่ 2 นั้น เป็นวิธีที่วัดค่าแล้ว และเป็นการวัดค่า
เสีย 1 ครั้งในกรณีการวัดค่าที่ 2 นั้นเอง. เราสนใจวิธีที่ 2
นั้นเอง. เราสนใจวิธีที่ 2 นั้นเอง. เราสนใจวิธีที่ 2 นั้นเอง.
ดังนั้น เป็น การวัดค่า ของแต่ละคน และเราสนใจ
ส่วนที่วัดค่าของแต่ละคน และคนที่ 2 = ด้วยวิธีที่ 2
เป็นวิธีที่ 2.

เป็นการวัดค่าของมนุษย์ที่ถูกตัดต่อที่จุด คือ การที่คน
คน มีคุณภาพสูงเป็นวิธีที่ 2 และมีการวัดค่าใน
กรณีที่ 1 เป็นวิธีที่ 2 นั้นเอง. เราสนใจวิธีที่ 2 นั้นเอง.
นั่นคือ และผลของวิธีที่ 2 นั้นเอง. เราสนใจวิธีที่ 2 นั้นเอง.

ข้ออื่นของเร เรา ต้องการเป็นวิธีที่ 2 - ซึ่งวิธีที่ 2 นั้นเอง.
นั่นคือ และผลของวิธีที่ 2 นั้นเอง. เราสนใจวิธีที่ 2 นั้นเอง.

สมเด็จพระบรมพิตรพระราชสมภาร ผู้เป็นเอกอัครศาสนูปถัมภก แห่งประเทศไทย

ภิกษุสามเณร อุบาสกอุบาสิกา และท่านสาธุชนทั้งหลาย,
เดี๋ยวนี้เรากำลังประชุมกัน เพื่อประกอบพิธีถวาย
พระพร สมเด็จพระบรมพิตรพระราชสมภาร ผู้เป็นเอกอัคร
ศาสนูปถัมภก แห่งประเทศไทย. ท่านทั้งหลายจะต้องทำใจ
ให้สำเร็จประโยชน์ จึงจะเป็นการกระทำที่ได้ผล เต็มตามความ
มุ่งหมาย.

ข้าพเจ้าอยากจะปรารภ กับท่านทั้งหลาย ตามสมควรแก่
เวลา เพื่อให้สำเร็จประโยชน์ในส่วนนั้น; เราจะทำอะไรอุทิศผู้
ใด ก็จะต้องรู้จักผู้นั้นพอสมควร หรือกิจการของผู้นั้น.

เดี๋ยวนี้จะประกอบกิจกรรมอันหนึ่ง เป็นการถวายพระพร
แต่บุคคลที่เราเรียกกันว่า “ในหลวง”, ในด้านพระศาสนานั้น เรา
เรียกท่านว่า สมเด็จพระมหิตลมหาประชานามหาเถร ผู้เป็นเอกอัคร-
ศาสนูปถัมภก. เพราะว่าเราพุทธบริษัทนี้ อยู่ด้วยพุทธศาสนา
ฉะนั้นผู้ที่อุปถัมภ์พระศาสนา ก็คือผู้ที่ทำประโยชน์แก่เรา. ข้อนี้
เป็นเบื้องต้น ฉะนั้นเราจึงมีความพอใจยินดี ที่จะประกอบ
กิจกรรมอันนี้ ในวันนี้.

เมื่อมองดูในแง่ส่วนตัว เราก็คือว่า เราเป็นหนี้บุญคุณ
หรืออย่างน้อยก็ขอบพระคุณ ผู้ที่ช่วยทะนุบำรุงพระศาสนา อัน
เป็นที่รักของเรา ถ้าเราอยากจะให้พระศาสนาอยู่ได้ และเราได้
อาศัยพระศาสนานั้น เป็นที่พึ่งตลอดไป.

ทีนี้ก็จะมองกันในแง่ที่เป็นประชาชนคนไทยธรรมดา ไม่
เกี่ยวกับศาสนา, สมเด็จพระมหิตลมหาประชานามหาเถร ผู้เป็นเอก-
อัครศาสนูปถัมภก ซึ่งเราเรียกกันสั้น ๆ ว่าในหลวงนั้น ท่านได้
ทรงทำอะไรมากมาย เพื่อความอยู่รอดของประเทศชาติ หรือจะ
เรียกว่าพวกเราชาวไทย. ด้วยเหตุผลเพียง ๒ อย่างนี้ก็พอแล้ว
ที่เราจะต้องกระทำอะไรสักอย่างหนึ่ง ให้สุดความสามารถของเรา.

เดี๋ยวนี้ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย ทั้งที่เป็นบรรพชิต

และเป็นฆราวาส มาปรารภกัน ถึงข้อที่ ในหลวงท่านมีพระชนมายุ ครบ ๕๐ พรรษา หรือว่าเสวยราชย์มาแล้วเกินหมื่นวัน เป็นต้น ถือเป็นอภิสิทธิ์พิเศษ ควรจะทำอะไรให้เป็นพิเศษ. การจัดพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาปีนี้ ก็จัดกันเป็นพิเศษ, และพิเศษเอามาก อย่างที่จะอ่านได้จากหนังสือพิมพ์ หรือฟังจากวิทยุเครื่องสื่อสารอื่นๆ; ในทางวัดนี้ก็ได้รับคำสั่ง ให้ทำเป็นพิเศษด้วยเหมือนกัน ดังที่เรามาประชุมกัน เพื่อจะทำตามกำลังสติปัญญาของเรา.

เมื่อพิจารณาถึงคำว่า เฉลิมพระชนมพรรษา ก็มีความหมายเป็นการกระทำที่เป็นการอวยพร, เป็นการถวายพระพร แล้วแต่จะอยู่ในฐานะเช่นไร ให้ท่านผู้ที่ทรงคุณธรรมอันสูงสุด ด้วยความรู้สึกลายแง่หลายมุม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ก็มักจะยกข้อที่ว่า เป็นความสำนึกในพระคุณ หรือกตัญญูกตเวที, แล้วก็มี ความปลาบปลื้มยินดี ที่ท่านได้ล่วงกาลผ่านวัยมานั้น ในลักษณะเช่นนี้ เป็นปี ๆ ไป จนกระทั่งมาถึงปีที่สมมติกันว่าเป็นพิเศษ.

สรุปความว่า ท่านได้ทรงทำหน้าที่สูงสุด ในฐานะเป็นประมุขของประเทศชาติ เพื่อทุกคนจะได้รับผลดี.

ทีนี้เราจะมาพิจารณากันต่อไป ถึงข้อที่ว่า การมีพระมหา-

กษัตริย์เป็นประมุขนั้น มันมีความหมายอย่างไร? โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับคนไทย ซึ่งมีความเป็นไทยมาในลักษณะอย่างนี้, แล้วก็เชื่อกันว่า เป็นพันปี หรือพัน ๆ ปีมาแล้ว. คนไทยเกี่ยวข้องกันกับระบบการมีประมุขเป็นพระมหากษัตริย์ ในรูปแบบใดก็ตาม แต่เราเรียกกันว่า พระราชา หรือพระมหากษัตริย์แล้วแต่จะใช้คำไหน. เหตุการณ์ที่ล่วงมาแล้ว ทำให้เรามีความเชื่อว่า ระบบนี้เป็นระบบที่เหมาะสมสำหรับคนไทย หรือจะเรียกว่าคนไทยรอดมาได้ ก็เพราะระบบนี้ คือระบบที่มีประมุขเป็นพระมหากษัตริย์.

ที่นี้ถ้าวอนึกดู ศึกษาดู ใคร่ครวญดู ก็จะพบว่า ระบบมีพระมหากษัตริย์เป็นผู้ปกครองนี้ มันเก่าแก่ที่สุดกว่าระบบไหนหมด, ระบบการเมืองที่มีพระมหากษัตริย์เป็นผู้ปกครองนี้ มันเก่าแก่กว่าระบบไหนหมด. ถ้าถือตามพระบาลี ก็จะพบอย่างนั้น หรือเอาตามเหตุผล ที่จะใคร่ครวญเอาด้วยเหตุผล มันก็เป็นอย่างนั้น.

ถ้าถือตามบาลี ก็นึกถึงระบบสมมติราช คือเมื่อมนุษย์มีขึ้นมาในโลกแล้ว พบปัญหาที่ไม่มีมีการปกครอง แล้วอยู่กันไม่เป็นผาสุกยิ่งจั้น ๆ ตามจำนวนที่มนุษย์มีมากขึ้น. ถึงสมัยหนึ่ง

ยุคหนึ่ง มันก็ทนอยู่ไม่ได้ ก็เลือกบุคคลให้เป็นหัวหน้า สำหรับ บังคับบัญชาและปกครอง (นี่เล่าโดยย่อที่สุด โดยสั้นๆที่สุด) เพื่อจะขจัดสิ่งเลวร้ายทั้งหลาย ที่ค่อยเพิ่มมากขึ้นในสังคมของ มนุษย์ซึ่งเพิ่มมากขึ้น. แล้วด้วยความสมมติของประชาชนเหล่านั้นเอง คือความสมัครใจ ความพอใจของประชาชนเหล่านั้นเอง ไม่มีใครบังคับ ถ้าจะเรียก ก็เรียกความจำเป็นมันบังคับ ไม่ใช่ มนุษย์บังคับ. ทำให้เกิดมีบุคคลที่เรียกกันว่า *พระเจ้าสมมติราช* ขึ้นมาเป็นครั้งแรก หรือเป็นคนแรก ในประวัติของมนุษย์.

นี่สมมติราชของคณีนี ถือเป็นพระราชาพระองค์แรก แล้วก็ มีพระราชาสืบต่อๆ กันมา; ก็เกิดระบบที่มีพระราชาปกครอง เขาสมมติให้ปกครอง ก็ทำดีที่สุดไม่ให้ผิดหวัง จนกระทั่งมีผล ปรากฏออกมาเป็นความสงบสุข เป็นที่พอใจ. ก่อนนี้ไม่ได้รับความพอใจ มีการเบียดเบียน มีการอะไรเกิดขึ้นเพิ่มขึ้น เดียวนี้ มันหายไป; มนุษย์เหล่านั้นก็ออกปากขึ้นมา ด้วยความรู้สึกปลัด ดันในภายใน ว่า *พอใจ พอใจ พอใจ* คำว่าพอใจนี้ คือคำว่า *ราชา ราชา ราชา*. นี่การเกิดขึ้นแห่งพระราชา ตามที่กล่าวไว้ในพระ คัมภีร์ในพระบาลีเป็นอย่างนี้ หาอ่านดูได้ ดูเหมือนจะเป็น อักคัญสูตร ไปดูเถอะหาดูเอง.

ที่นี้เราก็จะมาดูกันทีเดียวตลอดสาย ว่าสำหรับมนุษย์นั้น
 ความมีประมุขเป็นหัวหน้าหรือเป็นผู้นำ *มันจำเป็นหรือไม่?* ถ้า
 จำเป็น จำเป็นก็มากน้อย? มันดีหรือไม่ มันดีก็มากน้อย, ความ
 มีประมุขนั้นมันเป็นที่ดีมากหรือดีน้อย?

ถ้าตั้งปัญหาอย่างนี้ มันก็ต้องพิจารณากันก่อน ว่าความ
 เป็นประมุขนั้น มันคืออะไร?

เดี๋ยวนี้เราจะเรียกกันว่าผู้นำ ประมุขก็แปลว่าผู้นำ นี่มัน
 จะนำไปได้อย่างไร, ถ้าไม่เป็นที่รวมแห่งจิตใจ ไม่เป็นศูนย์รวม
 แห่งจิตใจ มันจะนำไปได้อย่างไร. ฉะนั้นคนที่ *เป็นประมุข* ก็
ต้องเป็นศูนย์รวมแห่งจิตใจ ถ้าไม่มีศูนย์รวมแห่งจิตใจ มันก็พร่า
 ก็ทำอะไรไม่ได้. อะไรที่จะเป็นไปได้ดี แก่สิ่งที่มีมันประกอบกัน
 อยู่มากมาย เช่นว่ามีคนประกอบกันอยู่มากมาย มันก็ต้องมีจุด
 ศูนย์รวม ฉะนั้นจึงมีพระราชา หรือพระมหากษัตริย์ หรืออะไร
 แล้วแต่จะเรียก นี้ตามที่สมมติกันมา เป็นจุดศูนย์รวม.

ความมีประมุขหรือจุดศูนย์รวมนี้ อยากจะให้มองกันไป
 ในแง่ที่ว่า มันเป็นเจตนารมณ์ของธรรมชาติ, เราใช้คำว่าธรรมชาติ
 จะเป็นธรรมชาติที่มีชีวิต หรือไม่มีชีวิต มันก็มีลักษณะไปในทาง
 ที่ส่อให้เห็นว่า ต้องมีจุดศูนย์รวม; ถ้ามันมีจิตใจ มันก็เป็นศูนย์

รวมแห่งจิตใจ ถ้ามันไม่มีจิตใจ มันก็เป็นศูนย์รวมแห่งวัตถุ.

เราจะพูดถึงทางวัตถุกันก่อน เช่น สิ่งที่เราเรียกกันว่าสุริยจักรวาล ระบบสุริยจักรวาล มีดาวเคราะห์มาก มีดวงอาทิตย์เป็นศูนย์กลาง แล้วก็วนเวียนกันอยู่โดยมีดวงอาทิตย์ดวงนั้นเป็นศูนย์กลาง เป็นระบบจักรวาลหนึ่ง ๆ, แล้วก็ยังมีมากจนนับไม่ไหว. ในระบบจักรวาลหนึ่ง ๆ ก็มีดวงอาทิตย์เป็นจุดรวมเป็นศูนย์กลาง เป็นอะไรที่ว่ามันจะคุมไว้ให้ได้; ไม่อย่างนั้น มันก็จะกระจัดกระจายและวินาศ มันวินาศ, มันไม่มีจุดศูนย์รวม.

ระบบสุริยจักรวาลนี้ มันมีมากี่ล้าน ๆ ปีแล้วก็ไม่รู้ แล้วมันอยู่ได้ เพราะมันมีจุดศูนย์รวม มีดวงอาทิตย์เป็นจุดศูนย์รวม; ที่นี้ดาวเคราะห์ทั้งหลาย มันก็วนเวียนอยู่รอบจุดศูนย์รวมนั้น ทำหน้าที่ต่าง ๆ กันและอยู่มาได้. นี่สิ่งที่ไม่มีชีวิตจิตใจแท้ ๆ มันยังต้องการจุดศูนย์รวม มันจึงจะอยู่ได้ แล้วก็ป็นธรรมชาติล้วน ๆ.

ครั้นมาถึงสิ่งที่มีชีวิต มันก็ต้องมีจุดศูนย์รวม เราจะดูได้จากสัตว์เดรัจฉานก่อน มันก็มีผู้นำของมัน แล้วที่ผู้นำมันมีลักษณะมีบุคลิกภาพ มีอะไรก็ตาม เป็นที่พอใจให้ความมั่นใจ แก่สมาชิกในกลุ่มนั้น.

เราคุมด คุมปลวก คุมชนิดที่มันเคลื่อนย้ายขบวน, คุมด

บางชนิดที่เคลื่อนย้ายขบวน จะมีหัวหน้าเป็นตัวนำ; นี้แม้แต่
มดแมลงเล็กๆ มันก็ยังมีหัวหน้าเป็นตัวนำ มันจึงเป็นระเบียบ
และไปได้เรียบร้อย ไปได้เร็ว ไปได้ดีกว่า.

สัตว์เดรัจฉานก็เหมือนกัน เมื่อมนุษย์ไม่เข้าไปแทรกแซง
ไม่ไปทำลายมัน มันอยู่กันอย่างมีระบบ มีผู้นำ แล้วมันก็ปลอดภัย
ดีกว่าที่ไม่มีระบบผู้นำ. การรวมกลุ่มกันนั้น มันก็ต้องมีผู้นำ ทำไม?
ก็เพราะว่ามันไม่ฉลาดเท่ากัน ส่วนใหญ่มันไม่มีสติปัญญา ฉะนั้น
ต้องมีผู้นำที่ฉลาดหรือมีสติปัญญา ก็นำโดยอัตโนมัติ; ก็ค่อยๆ มี
ความพอใจมากขึ้นๆ. ถ้ามันพูดได้ มันก็คงจะพูดว่า พอใจ พอใจ
เหมือนกับในกรณีของพระราชอาองค์แรกในโลก.

ที่นี้มาถึงคน ตั้งแต่แรกเริ่มเดิมทีมา ก็มีผู้นำ เพราะส่วน
มากไม่ฉลาด แม้จะสมมติว่าฉลาดเท่าๆกัน ก็ถ้าไม่มีผู้นำ ที่ได้รับ
การสมมติ เป็นผู้นำสักคนหนึ่ง มันก็ทะเลาะวิวาทกัน, แล้วให้
ผู้มีปัญญาทั้งหลายเลือกผู้นำ มันก็ต้องเลือกขึ้นมาได้สักคนหนึ่ง
สำหรับเป็นผู้นำ ก็เรียกว่าเป็นจุดศูนย์รวมด้วย แล้วก็นำไปได้
ถ้ามันไม่เป็นจุดศูนย์รวม มันนำไปไม่ได้.

นี่ความเป็นประมุขของผู้นำ ที่เป็นจุดศูนย์รวมนั้น มันมี
ความจำเป็นโดยธรรมชาติ มาตามธรรมชาติ; ฉะนั้นเราอยากจะ

พูดว่า เป็นเจตนารมณ์ของธรรมชาติ จะมีชีวิตไม่มีชีวิตก็ตามใจ มันมีเจตนาได้ตามระดับของมัน อย่างว่าสุริยจักรวาลนี้ มันก็ต้องมีอะไรอันหนึ่ง ที่เป็นมูลเหตุ ให้มันรวมกลุ่มกันอยู่ได้ โดยมีดวงอาทิตย์เป็นผู้นำ.

จึงพูดเสียว่า ความมีประมุขนี้ มันเป็นเจตนารมณ์ของธรรมชาติ; นี้จะแบ่งแยกกันเป็นส่วนใหญ่ ส่วนย่อยก็ส่วน ๆ ก็ตาม ทุกส่วนจะต้องมีประมุข, อย่างในบ้านในเมือง กระทั่งในครอบครัว มันก็ต้องมีประมุข. ลองเป็นครอบครัวที่ไม่มีประมุขเถอะ มันจะเป็นอย่างไร, มันจะฉลาดจะวิเศษจะอวดดีไปถึงไหน ที่จะไม่มีการมีประมุขหรือไม่มีผู้นำ.

ฉะนั้นเราจึงเห็นว่าความมีประมุข ซึ่งในที่นี้เราเรียกกันว่าพระราชา นี้ เป็นสิ่งที่ถูกต้อง แล้วโดยกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ ตามธรรมชาติก็ดี, หรือโดยวิถีทางการเมืองก็ดี มันก็ยังต้องการประมุขหรือผู้นำ. แม้ว่าวิธีปฏิบัติหรือว่าหลักการ มันจะเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นอย่างไรก็ตามใจ แต่ความเป็นประมุขหรือผู้นำ มันก็ยังคงมีอยู่นั้น; จะเป็นประมุขถาวร, ประมุขชั่วคราว, ประมุขไหน มันก็ยังจำเป็นมีอยู่นั้นแหละ.

ขอยุติไว้ที่หนึ่งก่อนว่า ความมีประมุขนี้เป็น

เจตนารมณ์ของธรรมชาติ แล้วมนุษย์ก็รับเอามาเป็นเจตนารมณ์ ของระบบการเมือง การเป็นอยู่ การปกครอง อะไรต่าง ๆ.

ที่นี้ก็มาถึงคำว่าพระราชา ซึ่งเรียกว่าเป็นประมุข ราชา มุข มนุสสถาน ราชาเป็นประมุขของมนุษย์ทั้งหลาย เป็นคำบาลีเก่า แก่ไม่รู้ว่าครั้งไหน. นี้เราก็มีคำว่าสมมติราช สมมติองค์แรกเป็นปฐมกษัตริย์ ได้รับการสมมติเป็นองค์แรก แล้วก็สืบต่อกันมาจนกระทั่งวันนี้.

นี้ก็ขอให้มองดูความเป็นพิเศษสักหน่อยว่า จะยังเหลืออยู่แต่ประเทศไทยกระมัง ที่มีพระราชาในความหมายของพระราชาที่เต็มเปี่ยม ตามความหมายของคำๆนี้ เมื่อพันๆปีมาแล้ว. ประเทศอื่นแม้จะมีพระราชาก็มีสักว่าเป็นพิธีเสียมากกว่า ในประเทศไทยนี้ ยังมีพระราชาก็มีความหมายถูกต้องเต็มตามความหมายเดิม. นี้ควรจะนึกถึงข้อนี้ แล้วก็พอใจ ก็จะได้ประกอบพิธีที่จะได้ถวายพระราชกุศล ถวายความจงรักภักดีอนุโมทนากันให้เต็มความรู้สึกแห่งจิตใจ.

เมื่อพูดถึงคำว่าราชา มันก็ต้องมีความหมายเป็นระดับๆไป พระราชาก็มี มหาราชาก็มี ธรรมิกราชาก็มี; ในอันดับสูงสุดก็

เป็นธรรมิกราชา พระราชาผู้ประกอบไปด้วยธรรม. แม้พระราชองค์แรกที่สุด เป็นสมมติราชองค์แรก ก็ต้องประกอบไปด้วยธรรม จึงจะสร้างความพอใจให้แก่ประชาชนได้ จนถึงกับออกปากขึ้นมาว่าพอใจ พอใจ พอใจ ไปทุกหนทุกแห่ง คือคำว่าราชา ราชา นั้นเอง.

เมื่อดูถึงพระเจ้าสมมติราช ก็พบว่าประชาชนสร้างขึ้นไม่ใช่พระราชามาใช้อำนาจอะไรมาบีบบังคับตั้งตัวเอง. พระบาทมีอยู่ชัดว่าประชาชนสร้างขึ้น สมมติขึ้น; แต่เขามีธรรมะกันทั้งพระราชา และทั้งประชาชน. เมื่อประชาชนมีความรู้สึกอันจริงใจอย่างไร สมมติพระราชาขึ้นแล้ว ก็ประพฤติปฏิบัติต่อกันอย่างมีธรรมะ มันก็มีธรรมิกราชา แล้วก็ธรรมิกประชาชน มันจึงอยู่กันได้ เพราะมันประกอบด้วยธรรม ทั้งพระราชาและทั้งประชาชน.

นี่คือหัวใจสำคัญ มันประกอบอยู่ด้วยธรรม; พอไม่ประกอบอยู่ด้วยธรรมเท่านั้นแหละ มันก็เปลี่ยนทันทีแล้ว มันก็จะเป็นโจร หรือว่าเป็นการบีบบังคับ เป็นทรราชย์เป็นอะไรขึ้นมาทันที แล้วก็ทำลายซึ่งกันและกันวินาศไปในที่สุด.

ขอย้ำอีกครั้งหนึ่งว่า พระเจ้าสมมติราชนั้น ประชาชน

สร้างขึ้น เลือกลงขึ้น อุปโลกลงขึ้น. หลักการอันนี้ก็ยังคงใช้กันมา กระทั่งวันนี้ แม้พระเจ้าแผ่นดินแห่งประเทศไทยทุก ๆ พระองค์ ก็จะเรียกว่า สมมตราช รวมอยู่ในพระบรมนามาภิไธยทั้งนั้นแหละ ก็แปลว่า ยังยอมรับหลักการ ที่ว่าประชาชนสร้างท่านขึ้นมา.

ถ้าพูดให้ชัด ๆ ก็ว่า เรานี้สร้างท่านขึ้นมา ฉะนั้นเราจึง มีหน้าที่โดยตรง ที่จะต้องพิทักษ์รักษา, มีความรับผิดชอบ ในการทำหน้าที่ของประชาชน ผู้สร้างพระราชาสมมตราช ขึ้นมา. นี้เรากำลังทำอย่างนี้อยู่แล้วเดี๋ยวนี้ รับผิดชอบ, รู้สึก สำนึก หรือทำหน้าที่ ช่วยกันประคับประหม่ม ประคับประคอง ทุกอย่าง เพื่อจะมีความพอใจ มีความจงรักภักดี ถวายพระพร ในโอกาสเช่นนี้.

ที่นี้จะขอโอกาสแทรกอะไรสักนิดหนึ่งว่า สิ่งที่สร้างขึ้น ด้วยจิตใจ ด้วยความรู้สึกแห่งจิตใจ โดยจิตใจนี้ มันไม่ควรจะเปลี่ยน มันไม่ควรจะเปลี่ยนทุก ๓ ปี ๔ ปี เช่นที่การปกครองบางประเทศ ในโลกนี้ ในเวลานี้ เขาเปลี่ยนประมุขทุก ๓ ปี ทุก ๔ ปี. หรือ แม้ว่าเราจะเพิ่งไปถึงรัฐบาล รัฐบาลก็เป็นสิ่งที่เปลี่ยนได้และ ควรเปลี่ยนหรือต้องเปลี่ยน; แต่พระราชานี้ ไม่อยู่ใน ฐานะที่ควรเปลี่ยนหรือต้องเปลี่ยน เพราะมีความหมายอีกอย่าง

หนึ่ง จะเปลี่ยนกันมันก็ต้องเป็นเรื่องใหญ่ ไม่ใช่เรื่องประจำ ไม่ใช่เป็นเรื่องที่เราต้องเปลี่ยนเหมือนกับเลือกตั้ง. ฉะนั้นจึงต่างกันจากประมุขรัฐบาล ที่ต้องเปลี่ยนกันทุก ๓ ปี ๔ ปี แล้วต่างจากรัฐบาลที่ต้องเปลี่ยนบ่อยๆ. พระราชาดำรงอยู่ในฐานะที่สูงกว่า ดำรงอยู่ในฐานะที่ไม่ต้องเปลี่ยน จนกว่าจะมีเหตุการณ์อย่างอื่น ซึ่งมันจะเกิดโกลาหลวุ่นวาย ขนาดที่ว่ามันล้มละลายโดยไม่มีใครเปลี่ยนได้.

เดี๋ยวนี้เรามีระบบการปกครอง ที่เปลี่ยนแปลงไปบ้าง หรือเปลี่ยนแปลงไปมาก แต่ก็ไม่มีหลักการ ที่ว่าจะเปลี่ยนพระราชชาติได้ตามชอบใจ, ให้ถือว่าอยู่เหนือการเมือง เหนือกฎหมาย เหนืออะไรไปตามเดิม เท่าที่จะทำได้ เพื่อเป็นจุดศูนย์รวมแห่งจิตใจอันสูงสุด แล้วทำความพอใจให้ตลอดเวลา.

จะพูดกันถึงคำว่า ราชา ราชินี หรือพอใจ พอใจ พอใจนี้ อีกสักครั้งหนึ่ง ว่าพระราชานั้นตามตัวพยัญชนะแล้ว ก็ต้องเป็นผู้ที่ทำความพอใจให้แก่ประชาชน ถ้าไม่อย่างนั้นก็ต้องไม่ใช่พระราชชาติ.

เดี๋ยวนี้ สมเด็จพระบรมพิตรพระราชสมภาร ผู้เป็นเอกอัครศาสนูปถัมภกแห่งประเทศไทย เป็นพระราชชาติสมบูรณ

แบบ ที่ใครๆยอมรับ ไม่ต้องโฆษณา ว่าเป็นที่พอใจของประชาชนส่วนใหญ่. มีอะไรผิดแปลกไปจากพระราชารองอื่น ๆ มาก จะเพราะเหตุการณ์เปลี่ยนแปลง หรืออะไรเปลี่ยนแปลง ก็อย่าไปพูดถึงดีกว่า; จะพูดถึงแต่เฉพาะส่วนที่ท่านได้ทรงกระทำให้เกิดความพอใจแก่ประชาชน ก็มีเรื่องมาก เอามาพูดกันไม่ไหวหรอก เอากันแต่หัวข้อ.

นับตั้งต้นแต่ว่า ท่านเป็นผู้ที่ทำการค้นคว้า การประดิษฐ์ การอะไรต่าง ๆ อยู่อย่างไม่ทรงเห็นแก่เหน็ดเหนื่อย มีอะไรที่ค้นคว้าพบ กระทำได้ หรือกระทำได้ดีกว่าเก่า เรื่องฝนเทียม เรื่องอะไรก็ตามนี้มันเป็นเรื่องการค้นพบเพื่อประโยชน์แก่การผลิต.

ทรงค้นคว้าเกี่ยวกับการผลิต มาแนะนำประชาชนเกี่ยวกับการผลิต ในแง่ของเกษตรกรรม หรือกลุกรรม หรือการประมง ทรงกระทำอย่างไม่เห็นแก่เหน็ดแก่เหนื่อย. แม้แต่ในแง่ของอุตสาหกรรม ก็ทรงค้นคว้า ทรงทดลอง ทรงทำตัวอย่าง เท่าที่ท่านจะทำได้ เพราะว่ามันมีอะไรกำกับอยู่บ้าง ไม่ได้อยู่นอกกฎหมายแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ไปเสียทั้งหมด แต่ว่าโอกาสมีเท่าไร พระองค์ก็ทรงทำอย่างยิ่ง แม้แต่ระบบสหกรณ์.

ระบบสหกรณ์นี้สำคัญมาก ขอบอกกล่าวเป็นพิเศษว่า โลก

ต่อไปจะอยู่รอดได้ด้วยระบบสหกรณ์, ในหลวงท่านทรงค้นคว้ามาก เรื่องระบบสหกรณ์ เป็นที่ประจักษ์อยู่แก่ทุกคน ว่าสหกรณ์ชนิดไหน จะเหมาะแก่คนไทย ในส่วนไหน ในแขนงไหน ด้านไหน จนจะเป็นนักสหกรณ์ชั้นเอก.

ทรงค้นคว้าเรื่องเหล่านี้ และกระทำให้เป็นตัวอย่าง กระทั่งในสำนักของท่าน ท่านก็ยังทรงกระทำอะไรเป็นตัวอย่างอย่างทีใครๆ ก็เคยรู้ว่า มีโรงสี มีการผลิตนม ผลิตอะไรก็ตาม ก็เรื่องค้นคว้า เพื่อประโยชน์แก่ประชาชน เพื่อได้แบบฉบับที่เหมาะสม เพราะว่าเราเป็นประเทศเล็ก ทำเหมือนประเทศใหญ่ไม่ได้ อย่างนี้. นี่เรื่องผลิต, เรื่องค้นคว้า เรื่องที่ท่านทรงกระทำมาก.

ที่นี้อีกด้านหนึ่ง เรื่องสุขภาพอนามัยของประชาชน บางคนไม่รู้ ถ้าไปรู้เข้าแล้วจะตกใจ คือทรงเสียสละมาก ทั้งกำลังทรัพย์ กำลังแรง เพื่อสุขภาพอนามัยของประชาชนในทุกอย่างเท่าที่ท่านจะทำได้ ด้วยความสนพระทัย, ด้วยความบริสุทธิ์ใจ.

ที่นี้เรามองกันในแง่ของศาสนา ในด้านศาสนา ก็ทรงทำอย่างยิ่ง ที่เป็นที่ยปรากฏอยู่แล้ว เราก็จะไม่ต้องอธิบายกันนัก. ท่านทรงทำทุกอย่างที่จะเป็นผลดีแก่พระศาสนา เพื่อสืบอายุพระ-

ศาสนาก็ดี, เพื่อให้ศาสนาเป็นประโยชน์แก่ประชาชน ประเทศชาติก็ดี.

ที่นี้ในแง่ของวัฒนธรรม ก็ทรงกระทำอย่างยิ่ง มีรายละเอียดมาก อย่าต้องพูดโดยรายละเอียดเลย.

แม้แต่พูดกันในแง่ของการเมือง ก็ทรงเสียสละมาก มาตั้งแต่แรกๆ, ทรงเหน็ดเหนื่อยมาก การเมืองในประเทศ การเมืองนอกประเทศ เสด็จไปเรียกได้ว่าจะทั่วทั้งโลก เพื่อประโยชน์แก่การเมือง; ได้ทรงทำสุดกำลังที่จะทำได้.

นี่เท่าที่ยกมาแต่หัวข้อมาเป็นตัวอย่างนี้ มันเกินเสียแล้ว เกินกว่าที่ประชาชนจะตะโกนออกมาว่า พอใจ พอใจ พอใจ เหมือนสมัยพระเจ้าสมมตราชโน้น. ฉะนั้นเราก็มีเหตุผล ที่จะยินดีปรีดาปราโมทย์ ในความมีพระราชาของประเทศไทย.

ที่นี้ก็อยากจะพูดว่า โลกนี้มีอะไรๆ ที่แสดงว่า ได้ละทิ้งระบบ มีพระราชายังขึ้นไปทุกที ยิ่งขึ้นไปทุกที ไปสู่ระบบบ้างอะไรก็ไม่รู้ ที่ไม่มีความเคารพผู้ที่ควรเคารพ ไปหาระบบที่ว่า จะอยู่กันอย่างเสมอภาค; นี้ความบ้าบอ มันจะอยู่ที่ตรงนี้.

ธรรมชาติไม่ได้ยอมให้คนเราอยู่กันอย่างเสมอภาค จะต้องมืลดหลั่นกันตามกรรมที่ตนกระทำ, หรือว่าการที่ธรรมชาติ

มันสร้างมนุษย์มา ให้ไม่เหมือนกัน; ฉะนั้นการที่จะมาอยู่กัน
อย่างเสมอภาคนั้น มันเป็นเรื่องของกิเลส เรื่องของความโง่,
มันต้องมีการเคารพกัน ตามลตเหล่านั้น.

โลกปัจจุบันกำลังไม่มีที่เคารพยิ่งขึ้น กระทั่งบิดามารดาก็
ไม่เป็นที่เคารพ แล้วจะไปเคารพอะไร แก่คนอื่น. นี่ความอยู่
กันอย่างไม่มีที่เคารพนี้ มันจะมีตหน้ามัวตา จะเป็นโอกาสของ
กิเลสมากขึ้น ๆ, แล้วในที่สุดมันก็จะวินาศ ด้วยความที่ไม่มีธรรมะ
เพราะธรรมะนี้มันอยู่กันด้วยการเคารพ มีระบบเคารพ ถือเป็น
ความถูกต้องอยู่ในตัวมันเอง; ไม่เคารพก็ไม่เชื่อฟัง.

เดี๋ยวนี้ก็มีการพูดจา ชนิดที่ไม่แสดงความเคารพ แม้แต่
ผู้บังคับบัญชา เรียกอ้าย เรียกอี ก็มี. อย่างที่เราเห็นในหน้า
หนังสือพิมพ์ พอเหลือบเห็นคำแรกนี้ไม่รู้ว่าเป็นใคร ตาบ้าอะไรที่ไหน
อ้าว พอไปอ่านรู้เรื่อง เอ้า! นี่เป็นถึงประธานาธิบดี อย่างนี้เป็นต้น;
นั่นแหละคือความเลวทรามของมนุษย์ โดยไม่รู้สีกตัว คือนิยมลัทธิ
ไม่มีที่เคารพตามลตเหล่านั้น.

นี่มันผิดหลักพระพุทธศาสนาอย่างยิ่ง ใคร ๆ ก็รู้อยู่แล้ว;
แต่เราไม่เอาพระพุทธศาสนาไปเทียวบังคับข่มเหงใคร เราเอา
ตามกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ ที่มันก็ต้องการให้มีลตเหล่านั้น ซึ่งเป็น

ที่ตั้งแห่งความเคารพ.

นี่การที่อยู่กันอย่างไม่มีธรรมะนี้มันก็จะนำไปสู่ความวินาศ; แล้วก็ถึงสมัยหนึ่ง ซึ่งโลกนี้มันหมดท่าเข้าแล้ว มันไปไม่ไหวแล้ว, มันก็จะหันมาสู่ระบบที่อยู่กันอย่างมีความเคารพอีกทีหนึ่งก็ได้. ถ้าเป็นอย่างนั้นจริง ก็คือถอยหลังไปหาระบบที่เคยมีมาแล้ว และมาในรูปแบบ ที่เรียกว่าศาสนาของพระศรีอารีย์ *ศาสนาของพระศรีอารยเมตไตรย* ที่สมบูรณ์ไปด้วยคุณธรรมทั้งหลาย.

นี่กลับมาอีกระบบที่มีความเคารพ มีธรรมิกราช ธรรมิกราชา มาเป็นผู้นำหมู่ เป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนทั้งโลก กันอีกสักทีหนึ่งก็ได้; แต่เราคงไม่ได้เห็นหรอก คงตายเสียก่อน. แต่เดี๋ยวนี้ เมื่อมองดูโดยเหตุผลแล้ว เมื่อมันหมดท่าลงแล้ว มันก็ต้องดิ้นไปๆ จนพบระบบที่ทำให้อยู่ได้อีก; ฉะนั้นระบบที่มีผู้นำที่ดี มีธรรมิกราชานี้ ก็ต้องกลับมาอีกทีหนึ่ง.

นี่พูดเลยไปถึงว่า ศูนย์รวมแห่งจิตใจ เป็นที่เคารพเชื่อฟัง นับถือนี่ มันมีลักษณะพิเศษอยู่อันหนึ่ง คือการบังคับบัญชากันได้ ซึ่งมีความหมายกำกวมมาก; คำนี้ก็คือคำว่า *เผด็จการ*.

คนเขาเกลียดคำว่าเผด็จการ แต่อาดมาเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดี. เผด็จการด้วยธรรมะ ด้วยความถูกต้อง, ด้วยความรัก, ด้วย

ความเมตตา นี้ดี; ดีกว่าให้กิเลสมันขึ้นมาเพด็จการ แล้วก็ทำลายธรรมชาติ จนไม่มีอะไรเป็นหลักเป็นเกณฑ์. ไปสนใจคำว่า เพด็จการให้ถูกต้อง ให้ธรรมชาติเพด็จการ โดยบุคคล หรือผ่านทางบุคคลที่ประกอบอยู่ด้วยธรรมะนั้น; นี่ก็เป็นระบบที่จะช่วยโลกได้.

เพด็จการ คืออำนาจอย่างหนึ่ง ที่จะทำให้สำเร็จประโยชน์ ในหน้าที่ที่จะต้องทำ แต่มันมีความหมายที่ว่าผิดก็ได้ ถูกก็ได้ เพราะคนในโลกมันก็ทำกันอยู่ ๒ อย่างนี้ ผิดหรือถูก. เมื่อเอาเพด็จการมาใช้ในทางที่ถูก มันก็ไม่เดือดร้อน ไม่มีใครเดือดร้อน ทุกคนสมัครใจที่จะกระทำตามความที่มันถูก คือธรรมะเพด็จการ, มันก็เลยมีความสุข มีความเป็นอยู่อย่างเป็นที่น่าพอใจ.

ถ้าถามว่าพระพุทธเจ้าเป็นอะไร? ก็อยากจะตอบว่าเป็นเพด็จการ แต่เป็นเพด็จการโดยบริสุทธิ์ เพด็จการโดยธรรม, เพด็จการด้วยความเมตตาตามหาคำสอน มันก็เลยสำเร็จประโยชน์. คณะสงฆ์ของพระพุทธองค์ ปกครองโดยระบบเพด็จการโดยธรรม โดยความถูกต้อง โดยความเมตตากรุณา.

เดี๋ยวนี้โลกนี้มันกำลังมีกิเลสบ้าเป็นผู้เพด็จการ. ไปใคร่ครวญดู ทั้งโลก รวมกันทั้งโลกนี้ กำลังมีกิเลสบ้าเป็นผู้เพด็จการ,

มันเปลออยู่ได้อ่านาจากกิเลสเกินไปแล้ว ก็ใช้ความรู้สึกอันนี้เป็นผู้
 เผด็จการ คือจัดโลกไปตามความรู้สึกอันนี้.

อาตมาขอยืนยันอยู่เสมอว่า *โลกกำลังมีกิเลสบ้า* เป็นผู้
เผด็จการ, ลัทธิอุดมคติทางการเมืองบ้า ๆ บอ ๆ อะไรก็ไม่รู้ กำลัง
 จะมาเผด็จการในโลกนี้; แต่โดยที่แท้แล้ว มันก็คือกิเลสเผด็จการ
 มันออกมาในรูประบบการเมืองอย่างนี้ การเศรษฐกิจอย่างนี้
 อะไร ๆ ก็อย่างนี้. ยิ่งเผด็จการ ยิ่งแยกออกเป็นขวาเป็นซ้าย,
 เป็นนายทุนเป็นกรรมกร เป็นอะไร อย่างไม่มีธรรมะเลย; นี่มัน
 กิเลสเผด็จการ.

แต่ถ้าธรรมะเผด็จการ จะไม่มีอย่างนี้ ไม่อาจจะเกิดนายทุน
 เกิดชนกรรมมาชีพ เกิดอะไรที่มันเป็นคู่ปรปักษ์เพื่อจะทำลายล้าง
 ซึ่งกันและกัน, มันมีอะไรอันหนึ่ง มาทำให้เลิกความหมายมาด
 ความอาฆาต ความมุ่งร้าย ความเห็นแก่ตัว ความเอาเปรียบอะไรนี้
 ออกไปเสียได้. ฉะนั้นคำว่าเผด็จการโดยธรรมนั้นยังใช้ได้ดีที่สุด
 โดยพระราชารู้ประกอบด้วยธรรมะนั้นเอง, เพราะถ้าไม่มีบุคคล
 เผด็จการ มันก็ไม่มีอะไรที่จะดำเนินการไปได้.

ความหมายของคำว่า *ธรรมิกราชา มีอยู่ว่า เผด็จการ
 โดยธรรม*; แต่ไม่ต้องเลือดตกยางออก เพราะว่าอำนาจของธรรม
 มันไม่ต้องทำให้เลือดตกยางออก แล้วก็ทำไปได้อย่างรวดเร็ว

และเฉียบขาดที่สุด.

การอยู่กันอย่างเสมอภาค อย่างไม่มีสูงต่ำบังคับกันได้นั้น มันเรื่องโง่ เรื่องบ้า เรื่องเมา เรื่องหลง เรื่องอะไรไปสารพัดอย่าง; แต่ถ้ามีธรรมะเผด็จการแล้ว ก็จะมีลดหลั่นกันไปตามสมควรแก่ ธรรมะ ที่บุคคลนั้นๆเขามี หรือที่ชนชั้นนั้นๆเขามี ตามหน้าที่การ งานของตน เป็นพวกๆไป.

แล้วที่นี้ ประเทศไทยเรา เป็นที่เชื่อถือได้ว่า จะหวังพึ่ง ระบบธรรมิกราชาเป็นผู้ปกครอง; แม้ว่าเหตุการณ์จะ เปลี่ยนแปลงไป จำกัดสิทธิอำนาจของพระราชาลงไปเป็นอันมาก มันก็ยังเหลืออยู่มาก เพราะมันอยู่ในน้ำใจของประชาชน ที่มี ความเป็นมาอย่างนี้ อบรมกันมาอย่างนี้ โดยอำนาจของ พระพุทธศาสนานั้น. ฉะนั้นเราจึงมีบุคคลที่ชนะน้ำใจประชาชน ถึงขนาดที่เรียกว่า เผด็จการโดยธรรม อยู่บุคคลหนึ่งเป็น อย่างน้อย คือผู้ที่เราจะเรียกกันอย่างภาษาพระว่า สมเด็จ จบรมบพิตรพระราชสมภาร ผู้เป็นเอกอัครศาสนูปถัมภก โดยน้ำใจ ท่านสามารถที่จะเผด็จการได้ ด้วยคุณธรรมหรือ บารมี ที่ได้สร้างสรรค์มาเป็นอย่างดี; นี้ระบบของธรรมะ มัน จำเป็นอย่างนี้.

เดี๋ยวนี้ขอให้มองต่อไปอีกสักชนิดหนึ่งว่า เราจะต้องมีองค์

ประกอบที่เรียกว่า *ประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์*. ๓ อย่างนี้จำเป็นอย่างยิ่งเหมือนกับไม้ ๓ ขา ถ้าอิงกันอยู่ได้ก็ไม่ล้ม ปลดออกเสียขาหนึ่ง ก็จะต้องล้ม. ประเทศชาติหนึ่ง ศาสนาหนึ่ง พระมหากษัตริย์หนึ่ง จะอยู่ตามลำพังไม่ได้; ประเทศชาติก็จะอยู่โดยปราศจากศาสนาไม่ได้ ปราศจากพระมหากษัตริย์คือผู้นำนี้ไม่ได้, ศาสนาก็มีอยู่ไม่ได้โดยปราศจากประเทศชาติ หรือปราศจากผู้อุปถัมภ์, พระมหากษัตริย์ก็มีอยู่ไม่ได้ โดยที่ปราศจากประเทศชาติหรือศาสนา.

ฉะนั้นขอให้ถือว่า องค์ ๓ นี้จำเป็น ที่จะต้องมีพร้อมๆ กัน เขียนเป็นคำกลอนสั้นๆว่า

ประเทศชาติ ศาสนา มหากษัตริย์

รวมเป็น อัตภาพไทย อันไพศาล.

อัตภาพไทย รวมอยู่ด้วยองค์ประกอบ ๓ คือประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ จึงไพศาล จึงมั่นคง จึงใหญ่หลวง จึงปลอดภัย.

เดี๋ยวนี้เรากำลังกระทำกิจกรรมบางอย่าง เพื่อพระมหากษัตริย์ จะถวายพระพร สำนักในพระมหากษัตริย์คุณ แสดงออกซึ่งความพอใจ ความจงรักภักดี ความอะไรตามหน้าที่ของคุณ. แม้บรรพชิตก็มีหน้าที่ที่จะต้องทำ เพราะเรายอมรับว่า

พระศาสนาตั้งอยู่ได้ ด้วยความมีประมุขของประเทศชาติ คือ พระมหากษัตริย์ จึงขอให้เราทำหน้าที่อันนี้ อย่าละเลยหน้าที่อันนี้.

เดี๋ยวนี้ ก็มีหมายกำหนดการมาแล้วว่า ๑๖.๓๐ น. ที่มาถึงเข้าแล้วนี้ พระสงฆ์จะประชุมกันทำวัตรเย็น แล้วก็จะมีเจริญพระพุทธมนต์ตามแบบฉบับ, แล้วก็ทำสมาธิภาวนา เพื่อว่าจิตจะเป็นสมาธิมีกำลังแรงมาก และอุทิศส่วนกุศลนั้นๆ ถวายแด่องค์ศาสนูปถัมภก, แล้วก็แสดงออกด้วยการถวายพระพรชัยมงคล มีการย่ำฆ้อง ย่ำกลอง ย่ำระฆัง อะไรก็ตาม ตามสมควรในวันนี้ ตามหมายกำหนดการเป็นอย่างนี้.

นี้ผมก็ขอพูดแก่ภิกษุสามเณรทั้งหลายว่า จงทำในใจครั้งหนึ่ง ถึงเรื่องราวหรือข้อเท็จจริงอะไร ตามที่ได้บรรยายมาแล้วนี้ เข้าใจวัตถุประสงค์อันนี้, มีความบริสุทธิ์ใจแท้จริงที่จะทำ ไม่ใช่ทำแต่สักว่าทำทาง; อย่างที่กล่าวแล้วว่า เราจะทำอะไร เราต้องเข้าใจสิ่งนั้น, เราจะทำอะไรแก่ใคร เราก็ต้องเข้าใจบุคคลนั้น. เดียวนี้ก็เป็นการเพียงพอแล้ว ที่จะมีความรู้ ความเข้าใจในประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลวงผู้เป็นองค์อัครศาสนูปถัมภก.

เวลาก็พอดีแล้ว ก็ขอให้ดำเนินการต่อไป.

ภาระแห่งเจ้าตนหลวง

เจ้าตนหลวง ห่วงประชา เป็นภาระ
ดั่งจอมพระ ห่วงสัตว์ ในสงสาร
เจ้าตนหลวง ห่วงชาติ ราชการ
ดั่งสมภาร ห่วงวัด สมบัติกลาง.

เจ้าตนหลวง ยังห่วง ศาสนา
เพื่อไพร่ฟ้า พุทธรม ปรา่สะสง
เจ้าตนหลวง ห่วงสืบ พระวงศ์, วาง-
ททยาทอย่าง ก่อนมา ภาระเอ๋ย

กรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์

๑ คำสุภาษิต ใคร ๆ ไม่อาจสงวนลิขสิทธิ์ : ธรรมชาติเป็นเจ้าของ.

ถ้อยคำที่ใช้เป็นประโยชน์ได้ จัดเป็นสุภาษิตได้ทั้งนั้น.

ถ้าท่านดำเนินชีวิตด้วยความพอดี ท่านก็จะไม่เป็นหนี้ตลอดกาล.

อนาคตคือความฝัน ปัจจุบันคือภาพมายา อดีตคือปัญหาที่สะสมไว้
พระอรหันต์จึงอยู่เหนือความหมายของเวลา.

ถ้ากินอยู่เกินพอดี ไม่กี่ปีก็ต้องกินวาตาเป็นอาหาร.

ถ้าพูดโดยไม่คิด มันจะกลายเป็นยาพิษ กลับมาหาท่าน อย่างสุดท้าย
จะป้องกัน.

ระวัง! ความสงสารกลายเป็นความรักทางเพศได้ไม่ทันรู้ แล้วผลที่ตาม
มามันต่างกันมาก.

การหลีกเลี่ยงเมื่อไม่มีหนทางสู้ นั่นก็คือการสู้อีกแบบหนึ่ง ซึ่งควรจะ
รู้จักไว้.

ดูจากจำนวนคนทำบุญอยากไปสวรรค์ ถ้าจริงตามนั้น ไม่เท่าไร
สวรรค์ก็จะแน่นอัด ยิ่งกว่าปลาชาติในกระป๋อง.

คนบ้ากับคนเมา มีลักษณะเหมือนกันอยู่อย่างหนึ่ง คือประเดี๋ยวดี
ประเดี๋ยวร้าย.

ผู้ที่ถูกจองจำในคุกในตาราง ก็มีได้เป็นคนผิดเสมอไปในชาตินี้, แต่ต้องคิดถึงชาติก่อน ๆ ของเขาด้วย.

ความโง่มงาย เป็นบ่อเกิดแห่งโชคร้าย มิใช่ดวงดาว หรือเทพเจ้าผีสาวที่ไหน มาบันดาล.

เสียใจก็กินเหล้า ดีใจก็กินเหล้า เฉย ๆ ก็กินเหล้า นั่นคือผู้เตรียมตัวไปสู่วิภวภูมิ.

เสียใจก็ร้องไห้ ดีใจก็ร้องไห้ เฉย ๆ ก็ร้องไห้ นั่นคือนางฟ้าที่ถูกตะเพิดไล่ลงมาจากสวรรค์.

เสียใจก็ด่า ดีใจก็ด่า ไม่มีอะไรก็ด่า คืออสุรกายจอมขลาด จุตติมาเกิด. พ่อหรือแม่แต่ละคน เท่ากับพระองค์หนึ่ง ๆ ของลูก ๆ แต่ละคน.

ป่าช้า ที่ฝังสัตว์ไว้มากที่สุด แปลก ๆ ที่สุด ไม่มีป่าช้าไหน ยิ่งไปกว่าท้องของมนุษย์ที่ยังเป็น ๆ.

อันธพาล เป็นสัตว์ชนิดที่พบกันที่ไหน ก็จะมีแฮ่ ๆ เข้าใส่กันที่นั่น.

จากน้ำขึ้นไปถึงฟ้า หาทิ้งพักสักแห่งได้ที่ไหน, คิดได้ดังนี้แล้ว ก็จรรู้คุณของแผ่นดิน ซึ่งเรากำลังทำลายมันอยู่.

จงดำเนินชีวิตของท่าน ไปบนหนทาง ที่ส่องสว่างอยู่ด้วยแสงแห่งพระธรรม.

ความโง่เขลา ของพลเมืองที่ไร้ศีลธรรม นั้นแหละจะทำลายชาติ หาใช่ศัตรูภายนอก ไปเสียทั้งหมดไม่.

จมองดูเพื่อนบ้าน ด้วยความรู้สึกว่า ในชาติก่อน ได้เคยทำบุญร่วมกันมา จึงมาพบกันอีก.

โลกนี้คือกรงไก่ ที่ไก่แต่ละตัวในกรงนั้น จะจิกกันเองไปตลอดเวลา จนกว่าจะถูกฆ่า.

การเมืองบริสุทธิ์คือศีลธรรม เรามีแต่การเมืองระยำ คือการต่อสู้แย่งชิง.

คนที่เรากำลังอาฆาตมาดร้ายเขาอยู่นั้น อาจเคยเป็นบิดามารดาของเรา เมื่อไม่ก่ชาตินี้ก็ได้อ.

ฝั่ง - มด - ปลวก รู้จักเลือกนางพญา อย่างสำเร็จประโยชน์ นับว่าเป็นต้นตอแห่งประชาธิปไตยยิ่งกว่ามนุษย์.

อย่ารังเกียจสุภายิตว่ามากมาย เพราะมันมีมากมาย ที่เป็นเรื่องของตัวท่านเอง.

เคารพนับถือบิดามารดาบุตรภรรยาของเพื่อนเหมือนกับของตนเอง จึงจะเป็นเพื่อนอันแท้จริง.

เสียงประชาชน มิใช่เสียงสวรรค์เสมอไป : เป็นเสียงนรกก็ได้ เมื่อไร้ศีลธรรม.

เทวดา คือสิ่งที่คอยจะให้รางวัล, ผีสาว คือผู้ที่คอยจะลงโทษ จระวังไว้ทั้งสองอย่าง.

ปิดทองหน้าพระ ทำบุญเอาหน้า เทวดาบ้าท่านชอบ แล้วเราจะไปอยู่กับท่าน ไหวหรือ?

รู้คุณเกลือต่อเมื่อแกงจืด กระหืดหาที่ไหนก็ไม่ทัน จึงต้องทนชดมัน ทั้งจืด ๆ.

ทุกอย่าง ดายแล้วเอาไปไม่ได้ เพราะธรรมชาติกำหนดไว้ สำหรับอยู่ กันในโลกนี้.

กรุงศรีอยุธยาไม่สิ้นคนดี แต่คนอัปรีย์มันก็ไม่สิ้นเหมือนกัน เพราะ มันเป็นของคู่กัน.

ถ้าแพทย์หมอมีความคิด เป็นพ่อค้าขึ้นมา แม้แต่หมา ก็ต้องตายหมด ไม่ต้องพูดอะไรถึงคน.

ทำตัวเองให้เจริญ นั่นแหละคือทำชาติให้เจริญ เพราะชาติก็คือเราทุกคน รวมกัน.

สุขแท้ เกิดจากความสงบเท่านั้น, ส่วนที่เกิดจากความวุ่นวายนั้น เป็นเพียงความสนุก หาใช่ความสุขไม่.

หนีความเกิด เสียให้ได้ก่อนเกิด จึงค่อยคิดหนีความตาย : ถ้าไม่มีการเกิด ก็ไม่มีการตาย.

ผีหลอก ดีกว่าคนหลอก หรือโจรปล้น เพราะผีหลอกมิได้เอาอะไรไป เหมือนคนและโจร.

ผีแท้ มีอยู่ในอบายมุขทุกชนิด ที่มีอยู่ทั่วไปในโลก แต่น้อยคนที่กลัว ผีชนิดนี้.

รายชื่อหนังสือ ชุดหมุนล้อ

อันดับ	เรื่อง	พิมพ์ ครั้งที่	อันดับ	เรื่อง	พิมพ์ ครั้งที่	อันดับ	เรื่อง	พิมพ์ ครั้งที่
๑.	พระพุทธคุณค่ากลอน	๔		อย่างสมบูรณ์แบบ			ชั้นสูงสุด	
๒	การศึกษาคืออะไร?	๑	๔๐.	การใช้อานปานสติให้เป็น	๒	๗๑.	ธรรมศาสตร์ในขั้นที่	๑
๓	การงานคืออะไร?	๑		ประโยชน์ในบ้านเรือน			จะสามารรถช่วยโลกได้	
๔.	ทรัพย์สมบัติคืออะไร?	๑	๔๑.	บพช่วยจำสำหรับเรื่องอศัมมชลา	๑	๗๒.	ความวิเวกเป็นสุข	๑
๕.	สิ่งที่คิดที่สุดสำหรับมนุษย์	๑	๔๒.	อศัมมชลา กับ สันติภาพ	๑		ความไม่เบียดเบียนเป็นสุข	
๖.	ปัญหาที่เกิดจากการศึกษา	๒	๔๓.	พระวิเศษนครียที่ท่านทั้งหลาย	๒	๗๓.	ธรรมศาสตร์ในการฆ่ากิเลส	๑
	ไม่สมบูรณ์แบบ			ยังไม่รู้จัก			มารอันคับแค้น	
๗	ปาวณา และธรรมะในฐานะ	๑	๔๔.	การพัฒนาชีวิตโดยพระโคตมกัมม	๒	๗๔.	พุทธศาสนไม่ได้สอนให้เหต	๑
	สิ่งที่ต้องศึกษา			มีผลสูงสุดเป็นอศัมมชลา.			หรือคิดเพียงแต่ความคิด และ	
๘.	ชาติในปัจจุสมมุติ	๑	๔๕.	ปาฏิหาริย์แห่งอศัมมชลา	๑		สุดยอดที่มนุษย์จะไปถึงได้	
๙	ทางออกที่ ๓ ของโลกแห่งยุคปัจจุบัน	๒	๔๖.	สหายธรรมของอศัมมชลา	๑		คือความเป็นพระอรหันต์	
๑๐.	การบวชคืออะไร?			และอศัมมชลาแก้ปัญหา		๗๕.	สัมมาทิฏฐิช่วยโลกได้อย่างไร	๑
๑๑	ศาสนาคืออะไร?	๑		ของมนุษย์ยุคปรมาณู		๗๖.	การทำเอาฐานทัพของกิเลส	๑
๑๒.	ตัวคนคืออะไร?	๑	๔๗.	พระพุทธเจ้าที่ท่านยังไม่รู้จัก	๑	๗๗.	พระพุทธเจ้าพระองค์จริง คือ	๑
๑๓.	อานปานสติการนา	๑		และคุณคดียของความเป็นแพทย์			พระธรรม - เห็นปัจจุสมมุติ	
๑๔.	ธรรมะในฐานะสิ่งที่ต้องศึกษา	๑	๔๘.	การเห็นพระพุทธเจ้าพระองค์	๑		คือ เห็นพระพุทธเจ้า	
	ทั้งชนิดที่มีตัวตนและไม่มีตัวตน			จริง และพระพุทธเจ้ามีอยู่ใน		๗๘.	มาร	๑
๑๕	คุณพระไม่ตาย	๑		ทุกหนทุกแห่ง		๗๙.	ธรรมศาสตร์ในการปิดอบาย	๑
๑๖.	คุณพระไม่ตายและเกิดมาทำไม?	๑	๔๙	จิตที่ไม่เสียชาติเกิด	๑	๘๐.	ธรรมศาสตร์ในการเปิดสวรรค์	๑
๑๗.	ความรัก	๑	๕๐.	หลักเกณฑ์ที่จะช่วยโลก	๑		คือ	
๑๘.	เกี่ยวกับสิ่งที่เรียกว่า "พระเจ้า"	๑		ให้รอดอยู่ได้			สติปัญญาที่ระลึกได้จาก	
๑๙	ครูคือผู้ทำหน้าที่สร้างโลก	๑	๕๑	เลิกอายุแล้วมาอยู่กับอศัมมชลา	๒	๘๒.	อิริยสังขี	๑
๒๐.	การทำวิเคราะแบบโบราณ	๑	๕๒.	ความไม่เห็นแก่ตัวและ	๑	๘๓.	ความทุกข์	๑
๒๑.	ประมวลปมคติธรรมที่ค้น	๑		ความสุภาพระดับ		๘๔.	ธรรมศาสตร์ว่า เมื่อมีการปฏิบัติ	๑
	ธรรมศาสตร์รวบรวม		๕๓.	อารัมภกถาของการเลิกอายุ	๑	๘๕.	การปฏิบัติธรรมที่สมควรแก่ธรรม	๑
๒๒.	โลกอื่น	๑	๕๔.	พระรัตนตรัยนั้นแต่ละคือ	๑	๘๖.	การวางเพื่อฝึกการไร้ธรรมศาสตร์	๑
๒๓.	ความเกิดแห่งทุกข์ และ	๑		ตัวพุทธศาสนา			สมเด็จพระบรมบพิตรทรงสมภาร	๒
	ความไม่เกิดแห่งทุกข์		๕๕	จิตที่มีพื้นฐาน และสิ่งที่	๑		ผู้เป็นเอกอัครศาสนูปถัมภก	
๒๔.	นิวรรณ์	๒		เป็นพื้นฐานของชีวิต			แห่งประเทศไทย	
๒๕.	วันครู	๑	๕๖.	อิริยสังขีและอศัมมชลาถา	๑	๘๘.	หัวใจธรรมศาสตร์ ในพระพุทธศาสนา	๑
๒๖.	แผ่นดินทองต้องสร้างด้วย	๑		และอศัมมชลาเกี่ยวกับธรรมจักร		๘๙.	ลักษณะแห่งอัมมิกภาพ	๑
	แผ่นดินธรรม		๕๗.	อศัมมชลาเท่าที่ควรจะรู้จัก	๑	๙๐.	สรุปผลของการใช้ธรรมศาสตร์	๑
๒๗.	เมื่อพอใจในหน้าที่ ที่กำลัง	๑		กันไว้บ้าง และอศัมมชลา		๙๑.	พระโคตมกัมม	๑
	กระทำ ก็มีสวรรค์ อยู่ ณ			ช่วยได้ในทุกกรณี		๙๒.	สัญญา ๔ ประการ	๑
	ที่นั่นเอง. เมื่อไม่รู้จักตัวเอง		๕๘	เรื่องที่ต้องรู้ หรือควรรู้	๒	๙๓.	ธรรมศาสตร์แห่งชีวิต	๑
	ก็ไม่รู้ว่าคนเราจะมโนที่อะไร		๕๙	อิที่ปัจจัยของคาในฐานะหัวใจ	๑	๙๔.	ปัจจัยสำคัญแห่งชีวิตไวยหาร	๑
๒๘.	ความเป็นพระอรหันต์	๑		แห่งพระพุทธศาสนา		๙๕	ประโยชน์แห่งจิตวิเวก	๑
๒๙.	ธรรมะคุ้มครองโลก	๑		อศัมมชลา			การจากทุนกำไร ของสิ่งที่มีชีวิต	
๓๐.	คุกของชีวิต กับ เสน่ห์ของคุก	๑	๖๐.	การสืบอายุพระศาสนา	๑	๙๗.	พระสงฆ์ที่โลกคือวงการ	๑
๓๑.	กระแสแห่งชีวิตเป็นสิ่งที่ต้องรู้จัก	๑	๖๑.	สุดยอดของความถูกต้องคือ นิตพาน	๑	๙๘.	ออกพรรษา ออกมาเอื้อจากคนทุกข์	๑
๓๒.	สิ่งแรกที่จะต้องรู้จักนั้นคือความทุกข์	๑	๖๒.	พระคุณของแม่	๑	๙๙.	ธรรมศาสตร์ชีวิต คือการสัมพัทธภาพ	๑
๓๓.	การหมดความเห็นแก่ตัวคือหมดทุกข์	๑	๖๓	ประมวลรูปแบบแห่งสากอพรหมจรรย์	๑	๑๐๐.	จิตเป็นสิ่งที่ต้องพัฒนาด้วยการมีธรรมะ	๑
๓๔.	ชีวิต คือฉันท์ทั้งห้ามิใช่ตัวตน	๑	๖๔	การคงอยู่ได้ด้วยธรรมะแบบประยา	๑	๑๐๑.	อุคต สหกรรมสัมมัตตา	๑
๓๕.	อศัมมชลาถา	๑	๖๕.	ค้นไม่เหลือ	๒	๑๐๒.	พัฒนาชีวิตด้วยพระโคตมกัมม	๑
๓๖.	อศัมมชลาประยุกต์	๒	๖๖.	มนุษย์ที่สละหม่นกับพระธรรมคือพระเจ้า	๑	๑๐๓.	พัฒนาชีวิตด้วยพระโคตมกัมม (ต่อ)	๑
๓๗.	อศัมมชลาใช้ทำอะไรได้บ้าง	๑	๖๘.	ปทานุกรมธรรมะสำหรับชาวบ้าน	๑	๑๐๔.	ธรรมะเป็นการพัฒนาคน	๑
๓๘.	เด็กจะเป็นผู้รู้ในโลกนี้ได้อย่างไร	๑	๖๙.	สันติปฏิภา	๑		จากภูมุนานาเป็นพระอริยเจ้า	
๓๙.	ผู้มีอายานปานสติการนา	๒	๗๐.	ชีวิตคือการลงทุนเพื่อผล	๑	๑๐๕.	หลักปฏิบัติเกี่ยวกับอิที่ปัจจัยของคา	๑

สมเด็จพระบรมพิตรพระราชสมภาร ผู้เป็นเอกอัครศาสนูปถัมภก แห่งประเทศไทย

- เรามาประชุมกัน เพื่อประกอบพิธีถวายพระพร สมเด็จพระบรมพิตรพระราชสมภาร ผู้เป็นเอกอัครศาสนูปถัมภก แห่งประเทศไทย.
- เรามีความพอใจ ยินดีที่จะกระทำ เพราะเราเป็นหนี้บุญคุณของพระองค์ ที่ได้ ทรงกระทำอะไรมากมาย เพื่อความอยู่รอดของประเทศชาติ.
- เหตุการณ์ที่ล่วงมา ทำให้เชื่อได้ว่า คนไทยรอดมาได้ เพราะมีพระมหากษัตริย์ เป็นประมุข.
- พระราชาต้องเป็นผู้ที่ทำความพอใจให้แก่ประชาชน ถ้าไม่อย่างนั้น ก็ไม่ใช่ พระราชา.
- ประเทศไทยยังคงมีพระราชา ที่มีความหมายเต็มเปี่ยมของคำว่าพระราชา.
- รัฐบาลเป็นสิ่งที่เปลี่ยนได้ ควรเปลี่ยนหรือต้องเปลี่ยน.
- แต่พระราชาที่เป็นจุดศูนย์กลางแห่งจิตใจอันสูงสุด ไม่ควรเปลี่ยน หรือต้องเปลี่ยน.
- สมเด็จพระบรมพิตรพระราชสมภาร ทรงเป็นพระราชาสมบูรณ์แบบ ที่ใครๆ ยอมรับว่าเป็นที่พอใจของประชาชนส่วนใหญ่.
- เผด็จการ คืออำนาจที่จะทำให้สำเร็จประโยชน์ในหน้าที่ ที่จะต้องทำ.
- พระพุทธเจ้าเป็นเผด็จการ, คณะสงฆ์ของพระพุทธองค์ ปกครองโดยระบบ เผด็จการโดยธรรม โดยความถูกต้อง โดยความเมตตากรุณา.
- ขณะนี้โลกกำลังมีกิเลสเป็นผู้เผด็จการ แต่วันหนึ่งข้างหน้า โลกจะต้องกลับไป หา ระบบการปกครองแบบธรรมิกราชา คือเผด็จการโดยธรรม.
- เรามีบุคคลที่ชนะน้ำใจประชาชน ถึงขนาดที่เรียกว่า เผด็จการโดยธรรม คือ สมเด็จพระบรมพิตรพระราชสมภาร ผู้เป็นเอกอัครศาสนูปถัมภก.
- อดิตยาพิไทย รวมอยู่ด้วยองค์ประกอบ ๓ คือ ประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ จึงไพศาล จึงมั่นคง จึงใหญ่หลวง จึงปลอดภัย.